

WAAROM HET ZO GEK NIET IS OM GELOVIG TE ZIJN

GOD maakt gelukkig

God trekt zich steeds meer terug uit onze westerse samenleving. Maar is een maatschappij beter af zonder religie? Stefan Paas en Rik Peels, een theoloog en een filosoof, vinden van niet. **DOMINIQUE MINTEN**

Ik geloof niet in God. Denk ik toch. En van religieuze rituelen word ik zenuwachtig. Toch schrijf ik voor deze krant al vijftien jaar geregeld over 'religieuze zaken'. En ik moet zeggen: ik doe dat met plezier. In die jaren ben ik veel boeiende mensen tegengekomen. 'Schone' mensen ook, met het hart op de juiste plaats. Sociaal geëngageerde pastoors in de grootstad hebben mijn respect. In die periode heb ik mij ook gebogen over 'de vier ruiters van het atheïsme'. Sam Harris, Richard Dawkins, Daniel Dennett en Christopher Hitchens zaliger, ik heb hun boeken gelezen en som-

migen van hen geïnterviewd. Vriendelijke mannen, maar ook van hen werd ik zenuwachtig. Hun radicaal neersabelen van alles wat religieus is, maakte me van de weeromstuit een verdediger van God. Toch blijf ik erbij: als we rationeel nadenken, moeten we God loslaten. Hij is toch een achterhaalde gedachte, en religies veroorzaken meer kwaad dan goed. Denk ik. Een echt verlichte samenleving is er toch een zonder God?

Zebra's in de polder

Rik Peels en Stefan Paas zien dat anders. Beiden zijn verbonden aan de Vrije Universiteit van Am-

sterdam. Paas is theoloog, Peels filosoof. De twee hebben net een boeiend boek uit waarin ze de argumenten voor en tegen God op een rij zetten. Hun conclusie: een goed ontwikkelde religiositeit is goed voor onze gezondheid en onze maatschappij. En een goed doordacht godsbeeld is prima bestand tegen atheïstische argumentatie. We moeten erbij zeggen: de twee zijn zelf gelovig.

'Eigenlijk is het helemaal niet zo gek als je in God gelooft', zegt Peels. 'Tachtig tot vijftientig procent van de mensen is religieus, en dat aantal groeit nog. Dat is niet slecht een opvatting, dat blijkt uit wetenschappelijk onderzoek. Maar in Nederland en Vlaanderen worden we stilaan uitzonderingen. Dat klopt. We noemen onszelf daarom spottend "zebra's in de polder". In Amsterdam bijvoorbeeld gaat nauwelijks drie procent regelmatig naar een kerkdienst, en de helft van hen zijn migranten. Dat wordt dus stilaan een verwaarloosbaar aantal.' Maar Peels en Paas vinden het niet vervelend dat ze een minderheid zijn geworden. Peels: 'De momenten waarop de kerk de macht had, zijn immers niet de beste uit de geschiedenis. Maar je hebt nu vaak wel iets uit te leggen, omdat minder mensen dan vroeger begrijpen wat religie inhoudt.'

Geloof in God is bovendien natuurlijk, aldus Paas. 'Uiteraard komt niemand ter wereld met een uitgewerkt geloofssysteem, maar een snel groeiende hoeveelheid onderzoek laat overtuigend zien hoezeer religiositeit is ingebakken in ons systeem. Pogingen om godsgeloof uit de mensheid te verwijderen, zijn daarom ten dode opgeschreven: alles in ons verzet zich ertegen. Justin Barrett, die verbonden was aan de Universiteit van Oxford, vat het recente onderzoek kort en bondig samen: "als we een handvol kinderen op een eiland achterlieten om zichzelf op te voeden, dan denk ik dat zij in God zouden geloven."

Blikvernaauwing

Peels en Paas zien hoegenaamd geen tegenstrijdigheid tussen geloof - althans in een monotheïstisch wereldbeeld - en wetenschap. 'De grote universiteiten in het Westen zijn gesticht door gelo-

vigen. Geloof in God was en is voor veel mensen een impuls om de wereld te onderzoeken. Wetenschap en geloof blijken prima samen te gaan.'

Hoe komt het dan dat zo weinig topwetenschappers zichzelf gelovig noemen? 'Daar is een aantal redenen voor', zegt Peels. 'Een wetenschappelijke carrière vraagt veel aandacht en daardoor blijft er weinig tijd over om de religieuze aanleg te cultiveren. Dat is een heel praktische reden. Wetenschappers hebben ook de neiging om de hele wereld door de bril van hun wetenschap te bekijken en dat leidt tot blikvernaauwing.' Maar God kan je toch niet bewijzen? 'Natuurlijk is dat wetenschappelijk onmogelijk. Maar we beargumenteren uitgebreid dat het ook niet nodig is om God te bewijzen om in hem te geloven. Bovendien zijn er wel goede argumenten pro God te bedenken', aldus Peels. 'De belangrijkste? Ik vind het kosmologisch argument

'Een goed ontwikkelde religiositeit is gunstig voor onze gezondheid, levensgeluk en maatschappelijke inzet'

sterk. De huidige wetenschap zegt dat 13,7 miljard jaar geleden de kosmos is ontstaan door een big bang. Daarvoor was er niets. Geen tijd, geen ruimte, geen materie, geen energie. En toch is de kosmos ontstaan. Dan is het plausibel om te denken dat iemand de kosmos heeft doen ontstaan en dan kom je toch al snel bij een godsbeeld terecht.'

'Ook het argument op basis van *finetuning* is interessant. Dat argument zegt dat het universum zo afgestemd is dat leven mogelijk is. De kans dat er een kosmos is die leven voortbrengt, is ongelooflijk klein. Ongeveer zo klein als de kans dat je met een pijltje gooit naar een dartsbord ter grootte van onze hele kosmos, en net dat ene welbepaalde stipje raakt. Dat zijn

'Gloria' van Titiaan. © culture-images/hh

toch interessante ideeën om met elkaar over in discussie te gaan.'

Goed ontwikkelde religiositeit

Maar religies brengen toch uitwassen met zich? Paas: 'Absoluut. En die moeten we met alle macht bestrijden. Maar in se kan een samenleving veel baat hebben bij religies.'

'In de eerste plaats zijn religieuze mensen gemiddeld gelukkiger. Ze hebben minder last van stress. Opnieuw, dat hebben wij niet uitgevonden. Dat blijkt uit onderzoek. Een goed ontwikkelde religiositeit is gunstig voor onze gezondheid, levensgeluk en maatschappelijke inzet. Maar de nadruk ligt op "goed ontwikkelde" religiositeit. We moeten onze aanleg voor religie niet zomaar laten woekeren.

EOS BRENGT WETENSCHAP TOT LEVEN!

DOWNLOAD DE APP VAN LAYAR EN ONTDEK DE FILMPJES

WWW.EOSWETENSCHAP.EU

EOS
30 JAAR WETENSCHAP

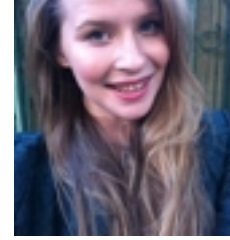
Maar we mogen haar ook niet onderdrukken. We moeten een goede middenweg vinden om met religie om te gaan. En die blijkt in onze westerse samenleving dikwijls moeilijk te vinden. Je krijgt dan de meest bizarre opvattingen over religieusheid. Alsof elke vorm van religie gevaarlijk is. Een man als Dawkins poneert dat, maar hij doet dat op een onwetenschappelijke manier waardoor je hem moeilijk serieus kan nemen. Volgens Paas en Peels zijn de grote religieuze tradities bij uitstek geschikt om onze religieuze aanleg te vormen en te disciplineren. 'Hun ervaring gaat duizenden jaren terug. En in normale omstandigheden hoeft niemand bang te zijn voor wat dat oplevert.' 'Het wordt echt tijd dat we anders

gaan denken over religie. Overall wordt gesproken over de noodzaak tot morele herbewapening en in bijna alle sectoren van de samenleving wordt geroepen om een cultuuromslag. Maar de olifant in de kamer zien we over het hoofd: generaties hebben we de natuurlijke religieuze impuls van onze kinderen over het hoofd gezien. Het gevolg is een wereld vol mensen die elke spirituele hype omarmen, tegenover een elite die niets meer gelooft. Dat moet veel beter kunnen.'

Stefan Paas en Rik Peels. 'God bewijzen. Argumenten voor en tegen geloven'. Uitgeverij Balans. 382 blz.

MIJN INSPIRATIE JOY ANNA THIELEMANS

Joy Anna Thielemans is actrice. In het Eén-programma 'Lust for life' gaat ze elke donderdag samen met onder meer Eva Daeleman op zoek naar de trends van het moment.

HET LIED

'Vanishing act' van Lou Reed

'Ik ben met de muziek van Lou Reed grootgebracht. Net daarom was het nooit in me opgekomen dat hij ook kon sterven. Bij het nieuws van zijn dood heb ik zijn muziek meteen weer opgezeten.'

'Ik luister vooral naar vrouwenstemmen. Behalve Lou Reed is enkel David Bowie een van de muzikale mannen in mijn leven. Reed is met zijn diepe, intrigerende stem het tegenovergestelde van een vrouwenstem, terwijl Bowie dan weer wel vrouwelijk is.'

'Vorig jaar werd "Vanishing act" gespeeld tijdens de eindscène van de voorstelling *Terminator trilogie* van FC Bergman. Die scène gaat over het einde van de wereld en dat werd met dit nummer zeer voelbaar. Dat bewustzijn van vergankelijkheid kan me overvallen en me zeer droevig maken, terwijl ik gewoonlijk zelden op zulke gedachten te betrappen ben. Als het lied eenmaal afgelopen is, kan ik wel des te meer van het leven genieten.'

DE MENS

Coco Chanel

'Coco Chanel durfde mannelijke mode voor vrouwen te maken, kleren die voor vrijheid stonden, gemakkelijk zaten. Het streepjes-T-shirt zonder decolleté vind ik nog altijd een van de mooiste kledingstukken en dat is volledig Chaneels werk. Ze heeft me geleerd dat ik kleren kan dragen die ik zelf mooi vind, waar ik me goed in voel.'

'Ik leerde haar kennen toen ik van mijn meter een lippenstift van Chanel cadeau kreeg. Ik ben me toen in haar verhaal beginnen verdiepen en ontdekte dat het zeer inspirerend is. Ze heeft ook zulke belangrijke uitspraken gedaan. "My life didn't please me, so I created my own life." Daar kan ik me volledig in vinden.' 'In het Eén-programma *Lust for life* doe ik een aantal items over mode. Niet dat ik mezelf als een mode-icoon zie, ik wil zelf bijleren en mijn liefde voor mode overbrengen aan anderen.'

HET BOEK

'Lolita' van Vladimir Nabokov

'In mijn boekenkast staan veel boeken die ik maar voor de helft gelezen heb en andere die ik dan weer vier keer gelezen heb. Ik ben een vreemde lezer. (lacht) *Lolita* van Vladimir Nabokov behoort tot die laatste categorie. Het houdt mij gevangen, al weet ik niet waarom. Misschien omdat ik het gevoel heb dat ik het niet mag lezen, omdat het in het verleden verboden lectuur is geweest.'

'Ik hou van de fantasie en de fotografische beelden. Zowel Nabokov als ik hanteerden de ik-figuur, Humbert, maar toch blijf ik lezen. Dat maakt het écht goede literatuur.'

'Lolita is een rol die ik zelf zeer graag zou willen spelen. De periode van de jaren vijftig is ook compleet mijn ding. Waarom dragen we vandaag geen hartjeszonnebrillen meer? (lacht)'

'Meisje met de parel'. © photo news

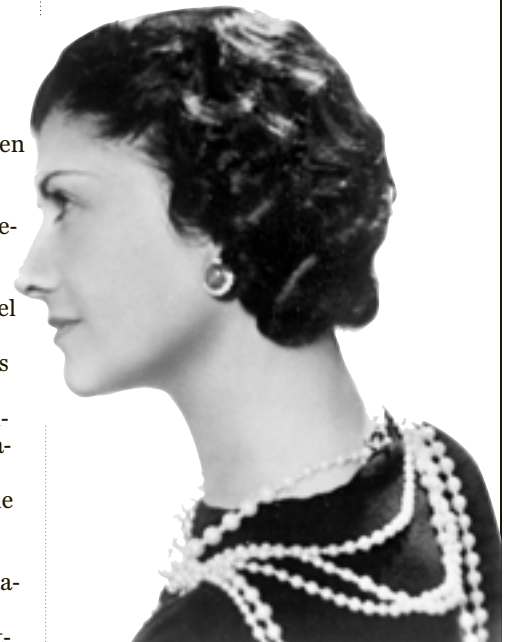
HET BEELD

'Meisje met de parel' van Vermeer

'Naar dit schilderij kan ik zeer lang kijken. De kleuren, de lichtinval, het zijn kenmerken die ik niet alleen in dit schilderij bewonder, ook in Vermeers andere werk. De manier waarop hij lichtpuntjes aanbrengt en een beeld zo breekbaar maakt, vind ik bijzonder mooi.'

'Ik ben ook gefascineerd door de verhalen achter zijn schilderijen. Veel van de mensen die hij portretteerde, waren anoniem. Waar vond hij die? En bestonden die zelfs wel?'

'De verfilming vind ik ook zeer goed. Ik vreesde echt dat de foute actrice ervoor gekozen zou worden, maar Scarlett Johansson is zeer goed gecast in *Girl with the pearl earring*. 'Op de kunstacademie heb ik ook model moeten zitten. Ik vind het indrukwekkend hoe iemands persoonlijkheid in een schilderij vervat kan worden. Je ziet de breekbaarheid van de persoon, maar tegelijkertijd is die ook moeilijk te vatten. Het niet begrijpen van een schilderij, daar hou ik van.' (c)

Coco Chanel. © pn